

Nesretni Sporazum Sykes-Pico

 www.hrvatski-fokus.hr/index.php/najnovije-vijesti/16827-nesretni-sporazum-sykes-pico

Izbornik

Poveznice

Prijavi se

Nalazite se ovdje: [Početak Najnovije vijesti](#) Nesretni Sporazum Sykes-Pico

Kako su Englezi i Francuzi trajno podijelili i zavadili Arape i Židove na Bliskom istoku

Tajni sporazum koji je oblikovao Bliski istok ishodište je smrtonosne nestabilnosti. Sporazum Sykes-Pico, koji je oblikovao i izobličio suvremeni Bliski istok prije 100 godina, potpisan je 16. svibnja 1916. U tom su sporazumu su Mark Sykes, u ime Britanaca, i Francois Georges-Picot za Francuze, uz sudjelovanje Rusa, razdijelili veći dio regije, vodeći računa o najmanjoj pojedinosti svoje pobjede nad Centralni silama u Prvom svjetskom ratu. Sykes-Picot (službeni naziv: Sporazum o Maloj Aziji) podsjeća nas da se njegove dvije ogromne pogriješke mogu ponoviti: jedna se odnosi na formu, a druga na suštinu sporazuma.

O sporazumu se pregovaralo u tajnosti između tri europske imperijalne sile, te je postao veliki simbol europske podmuklosti. Ne iznenađuje što je potajno uređivanje središnjeg dijela Bliskog istoka od strane Savezničkih snaga, bez savjetovanja s domaćim stanovništvom, izazvalo ogorčenu reakciju (George Antonius napisao je 1938.: "Šokantni dokument, koji je proizvod najgoreg koristoljublja, zapanjujuće je prevarantsko djelo"). Dokument Sykes-Picot postavio je scenu za širenje dubokog mentaliteta zavjera koje od tada pogađa regiju. Sykes-Picot je stvorio ozračje straha od strane intervencije, koje objašnjava zašto postoji široko rasprostranjena sklonost za opažanje navodno skrivenih uzroka, ali ne i onih javnih. ispostavilo se da je ono što je 1916. izgledalo kao pametna podjela teritorija među saveznicima utrlo put stoljeću nepovjerenja, straha, ekstremizma, nasilja i nestabilnosti. Sykes-Picot je značajno pridonio da Bliski istok postane bolesna regija kakva je danas.

Rečeno jednostavnim riječima, Francuska je dobila Siriju i Libanon, Britanija je dobila Palestinu i Irak. Međutim, operativno nije bilo tako jednostavno, jer je trebalo riješiti granice, administracije i pritužbe glede potraživanja teritorija. Na primjer, francuske snage uništile su kraljevstvo Sirije. Winston Churchill je jednog poslijepodneva stvorio državu sada poznatu kao Jordan. Pod pritiskom libanonskih katolika, francuska vlada povećala je veličinu Libanona na račun Sirije. Međutim, najveći problem je, naravno, bilo pitanje kontrole nad područjem Svete zemlje, ili Palestine, problem koji je još više zakomplicirao London nakon što je to područje obećao i Arapima (kako se navodi u prepisci McMahon-Hussein iz siječnja 1916.) i cionistima (u Balfourovoj deklaraciji iz studenoga 1917.). Izgleda da London nije samo prodao isti teritorij dva puta, nego je prevario i Arape i Židove tako da je sredio (u Sykes-Picot dokumentu) da sam zadrži kontrolu nad tim teritorijem.

Kad se promatra jedno stoljeće kasnije, dokument Sykes-Picot ima skoro potpuno bolestan utjecaj, bez otkupiteljske kvalitete. On je postavio temelje za buduće odmetnute države Siriju i Irak, za libanonski građanski rat, kao i za pogoršanje arapsko-izraelskog sukoba. Na stogodišnjicu u ruševinama je središnje postignuće Sykes-Picot dokumenta, države koje su na temelju njega stvorene, Sirija i Irak. Iznenaduje usporedba da su se te države nakon svemoćnog totalitarizama Hafez al-Asada i Sadama Husseina pretvorile u tri mikro-države. Obje imaju šijitski orijentirane središnje vlade koje podržava Iran, dok sunitsku opoziciju podržavaju Turska i Saudijska Arabija, a kurdske snage podržavaju SAD i Rusija.

Islamska država (ili ISIS, Isil, Daesh) proglasila je "kraj sporazuma Sykes-Picot", nakon što je uklonila granične postaje duž sirijsko-iračke granice. Međutim, mnogi promatrači, uključujući i mene, smatraju da je razbijanje tih dviju odmetnutih država na šest mini-država dobro, jer su male države homogenije i manje snažne od prijašnjih režima.

Dokument Sykes-Picot sadrži pouku za današnje vrijeme, jednostavnu i važnu: strane sile ne smiju jednostrano odlučivati o sudbini udaljenih područja, a posebno ne u tajnosti. To može zvučati kao zastarjeli ili očit savjet, ali u vrijeme propalih država i anarhije, velikim silama ponovno postaje primamljivo uzeti stvar u svoje ruke, kao što su to učinile u Libiji 2011. godine, kad njihova intervencija nažalost nije uspjela. Slični napori mogli bi ih očekivati u Siriji, Iraku i Jemenu. Iza tih sukoba, Michael Bernstam s Hoover Institution zagovara šire prepravljavanje "zastarjele, umjetne zemljopisne karte" regije. Ne! Umjesto da nastoje nametnuti svoju volju slaboj, anarhičnoj regiji, velike sile trebaju se suzdržati i podsjetiti lokalno stanovništvo na potrebu da preuzme odgovornost. Umjesto da postupa prema stanovništvu Bliskog Istoka kao prema vječnoj djeci, vanjske sile trebale bi ih priznati kao odrasle osobe i pomoći im da uspiju. Samo na takav način, s vremenom, nestabilan, brutalan, neuspješan Srednji istok

evoluirat će u nešto bolje. Samo na taj način nadvladat će se prijavu nasljeđe dokumenta Sykes-Picot.

Daniel Pipes, *The Washington Times*